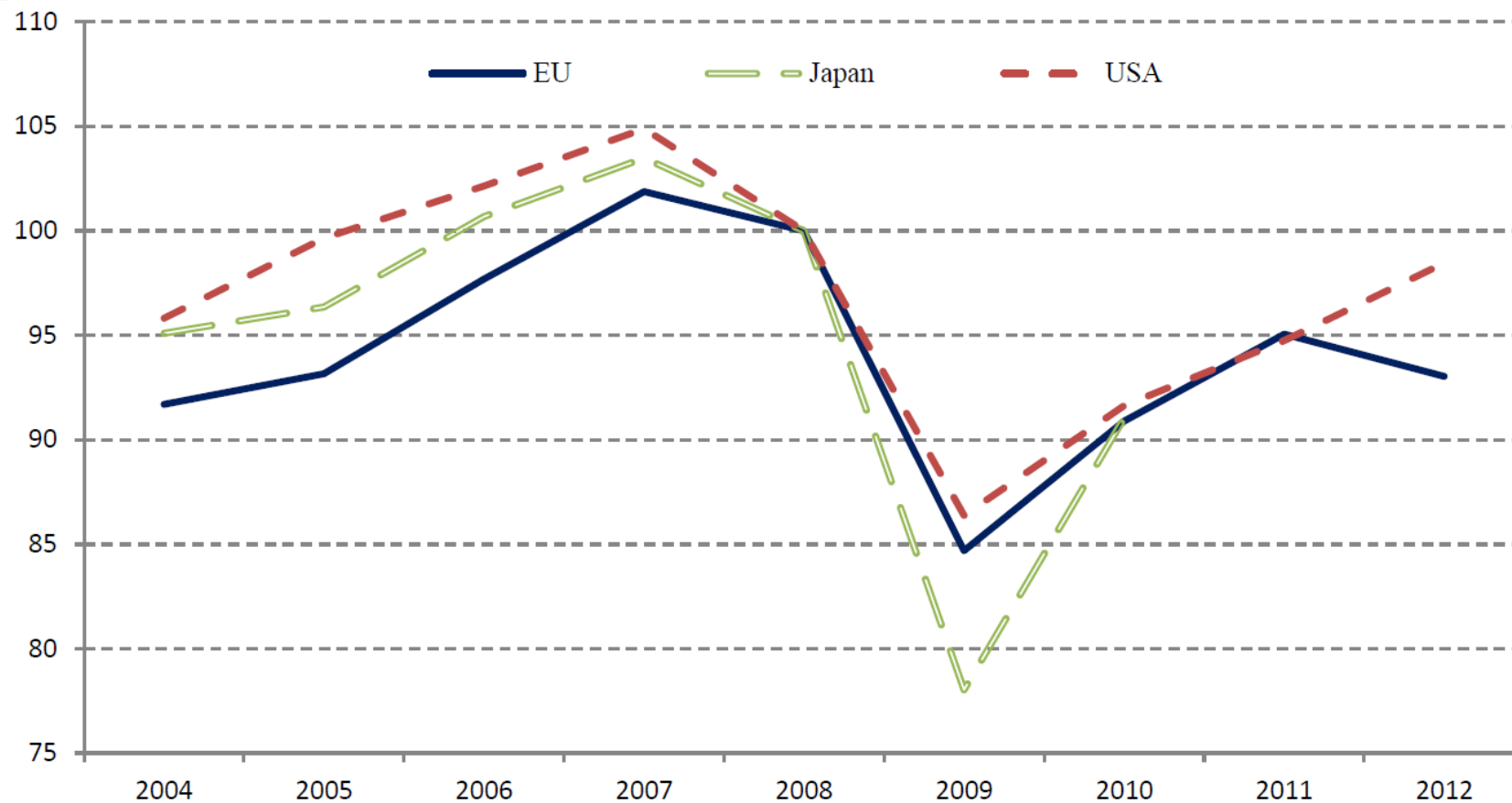

Miért szükséges az iparpolitika a sikeres felzárkózáshoz?

- Az iparpolitika fő keretfeltételeinek áttekintése a KKE-országokban
 - A versenyképesség és az iparpolitika kapcsolata
 - Innováció és feldolgozóipari fejlődés
- A sikeres iparpolitika tényezői
- Versenyképességi elemzés az exportpiaci részarányok alapján
- Az átalakulási teljesítmény ipari szeletének összehasonlítása a versenyképesség-alapú módszertan szerint

Feldolgozóipar - termelési mutatók (2008=100)

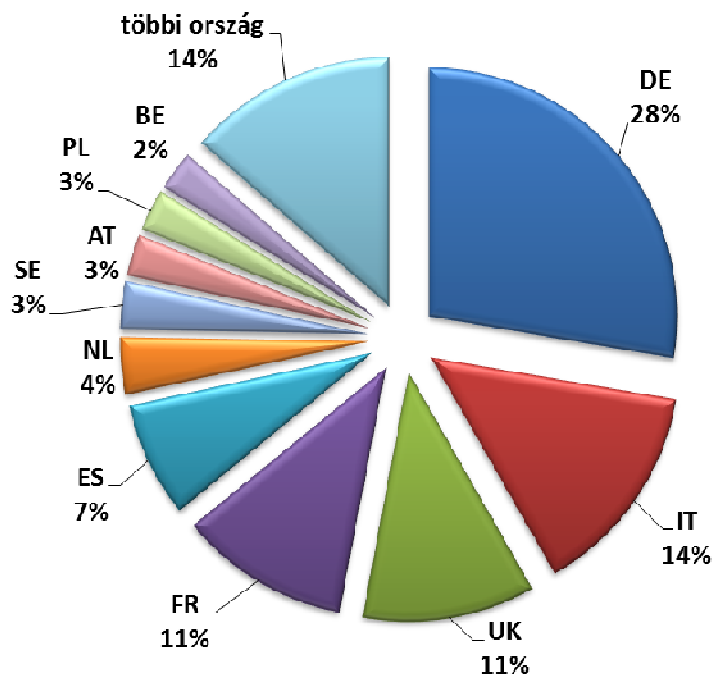
Forrás: *Industrial Performance Scoreboard and Member States' Competitiveness Performance and Implementation of EU Industrial Policy*, 2013

3 | **Megújuló iparpolitika az Európai Unió új tagállamaiban, Budapest, 2015. november 24.**

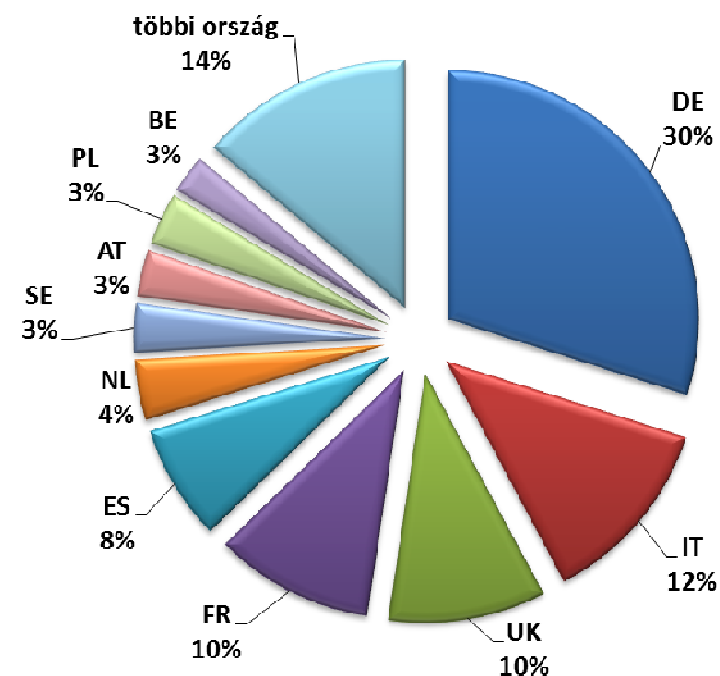
Az EU feldolgozóipari termelésének országokénti megoszlása (2007, 2012, %)

2007

2012

Forrás: Industrial Performance Scoreboard and Member States' Competitiveness Performance and Implementation of EU Industrial Policy, 2013

4 | **Megújuló iparpolitika az Európai Unió új tagállamaiban, Budapest, 2015. november 24.**

1. Az európai iparpolitika „újjászületése” a 2000-es években – hogyan követték ezt a KKE-országok?
2. Hogyan illeszkedtek a sajátos iparpolitikai megoldások a nemzeti gazdaságpolitikai keretek közé?
3. Voltak-e innovatív iparpolitikai eszközök a KKE-országokban?

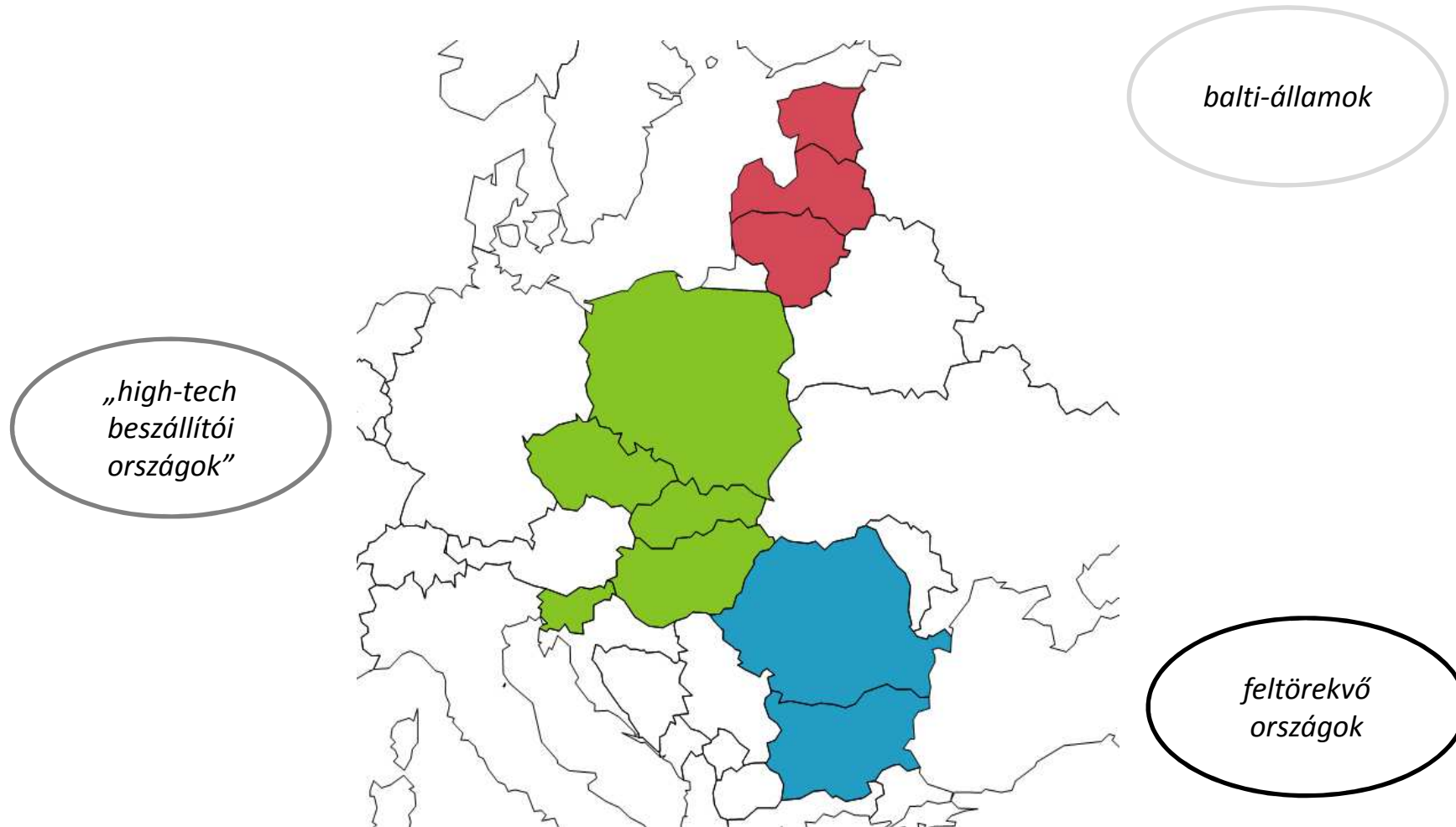
Az iparpolitika fejlődése az EU-ban

- 1957 (EGK, Euratom): *az iparpolitika mindenütt nemzeti ügy legyen, nem kerül bele a Római Szerződésbe*
 - Később emiatt alakul ki az „implicit iparpolitika”
- 1970 (Colonna Jelentés): *a közösségi iparpolitikai elvek megfogalmazása*
- 1976 (Davignon Terv): *az európai acélipar racionalizálása – a szektorális válságkezelés példája*
- Pl. 1978 (D-F-UK-SP, Airbus konzorcium): *„nemzetek feletti” megaprojektek*
- 1992 (Maastricht-i Szerződés): *explicit iparpolitikai eszközrendszer (de „policy” keret nélkül, a versenyképességi tényezők között szerepeltetve)*
- A 2004-es és a 2007-es kibővülés: *a közösségi szintű iparpolitika eszméje visszajön: hogyan tehető explicitté?*

- Most már nem elsősorban szektorális fejlesztés vagy válságkezelés, hanem munkahelyteremtés, a természeti erőforrások védelme és összehangolt technológia-fejlesztés
- Az iparpolitika fajtái/szemléletmódjai:
 - szektorális,
 - innovációs,
 - munkapiaci,
 - fiskális,
 - FDI-segítő,
 - technológia-fejlesztési.
- Az iparpolitika kiemelt szerepet kap a foglalkoztatáspolitikában és a válságmenedzselésben
- „*European Industrial Renaissance*”

Vizsgált országcsoportok

A KKE-örökség: iparpolitika az átalakulás első éveiben

- 1990 előtt: centralizált és rossz hatékonyságú, eltérítik a KGST-igények és a politikai (regionális) prioritások, valamint az öröklött kapacitások.
- 1990-től a 2000-es évek közepéig
 - Súlypontáthelyezés a válságmenedzseléstől a horizontális iparpolitikára
 - Viszonylagos IP-liberalizmus (HU és PL) – a mikromenedzsment jelentősebb szerepe (CZ és RO).
 - CZ: támogatásos IP
 - PL: szektorális IP
 - SK: a hadiipar jövőjének megteremtése, „*crony privatisation*”
 - SL: viszonylag lassú gazdasági átalakulás, passzív IP
 - HU: az FDI-bevonás és a privatizáció az IP súlypontjában, különösen a 2000 előtti években, implicit IP

A súlypontáthelyezés

- Az explicit fejlesztési célok kijelölése („*targeting*”) és a struktúraátalakítás háttérbe szorul
- AZ IP koncepciók a makroszintű stabilizációs és (például földrajzi) reorientációs tervek részeivé válnak azzal, hogy
 - maga az IP kevésbé legyen látható, és semmiképpen se legyen a „népgazdasági tervezés” újjáélesztésére utaló jellege.
- Az IP ott jelenik meg nyíltan, ahol az energiapolitikába „csomagolható” – ennek két előnye van:
 - 1. bővebb politikai mozgástér (támogatás a „zöldektől”?);
 - 2. „*ha akarom, iparpolitika, ha nem, akkor nem az*” (bizonytalanság az EU nemzeti IP-kkel kapcsolatos álláspontjáról/toleranciájáról).

Munkahelyteremtő, környezetkímélő és technológia-fejlesztő iparpolitika

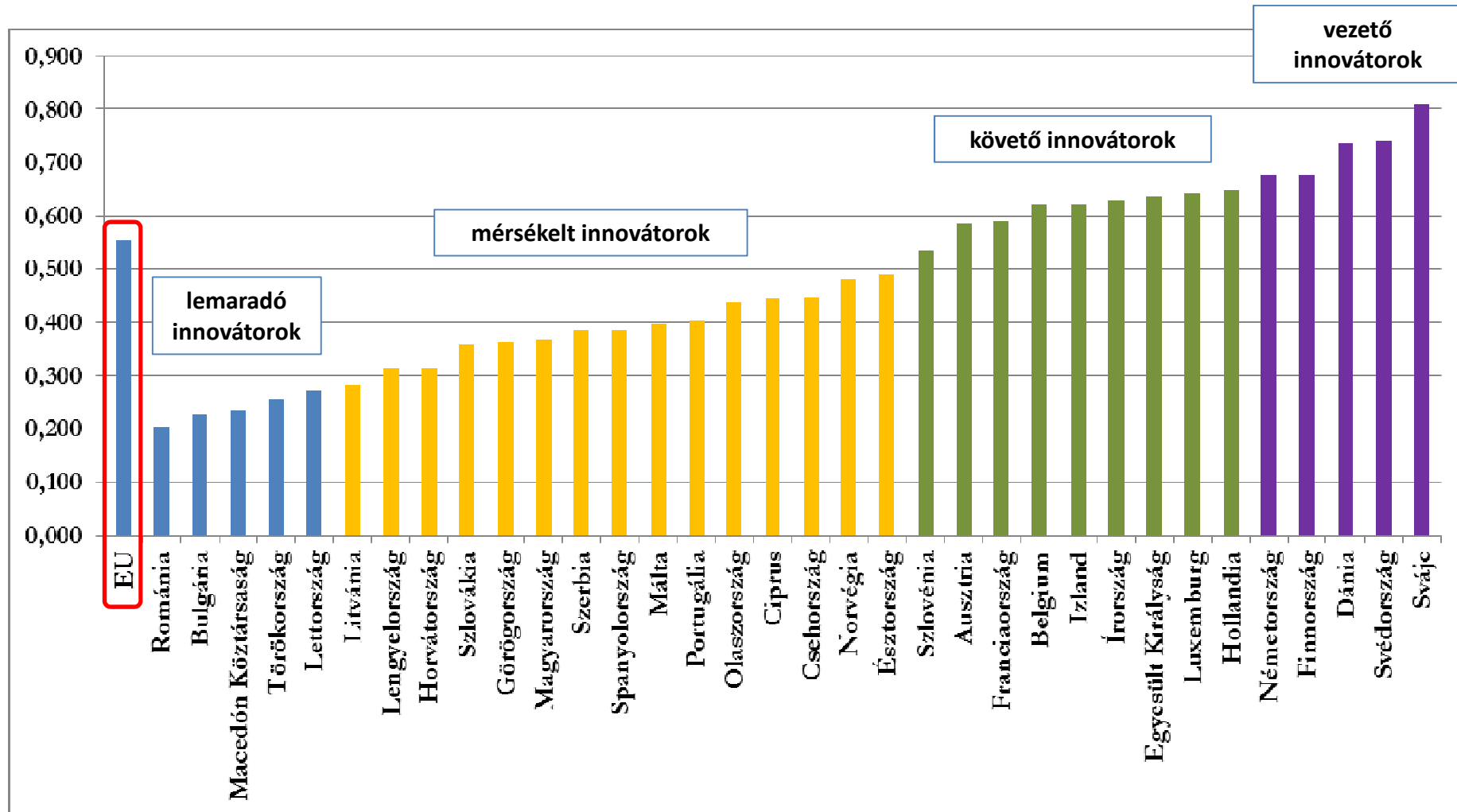
- Pozitív kapcsolat a munkahelyteremtés és a környezetterhelés csökkenése között
- 2012: az öko-iparágak exportbeli súlya nagyon alacsony – 1 százalék alatt mindenütt a régióban
 - csökkenés: CZ, HU, növekedés: EE, LT, LV, PL, SK
- Közösségi program: „Stronger European Industry for Growth and Economic Recovery”
 - A cél az alacsony szennyezés-kibocsátású és erőforrás-hatékony ipar, illetve gazdaság
- Nemzeti programok – de még inkább csak papíron

Klaszterpolitikák az IP szolgálatában

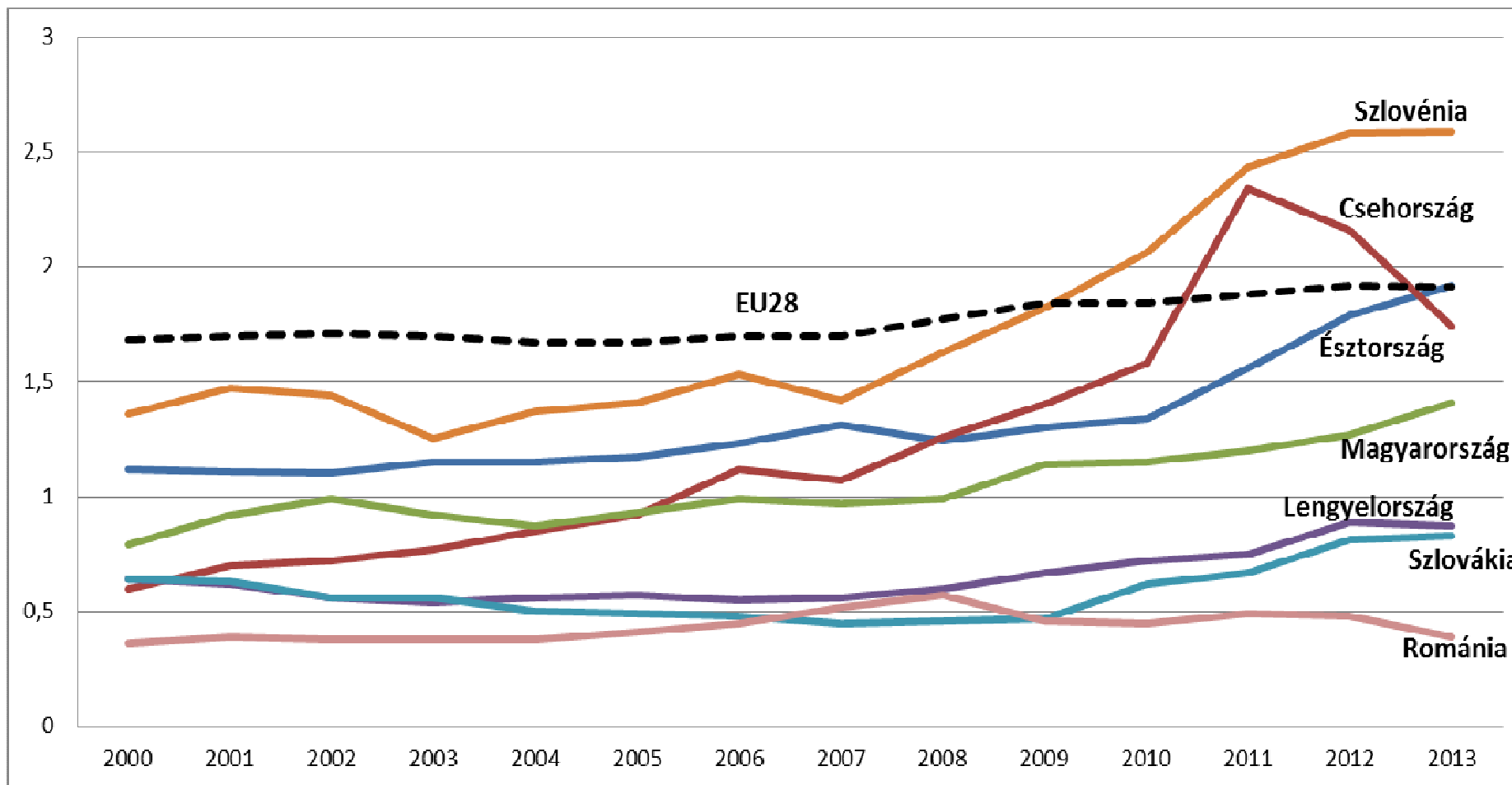
- Magyarország: 2007 – a Pólus Program
- Lengyelország: Nemzeti Reformprogram 2020
- Csehország: Kooperációs Program (2007-13)
- Szlovénia: hálózatépítés a vállalatok, kutatóhelyek és akadémiai intézmények között új szervezeti formákon keresztül
- Lettország: technológiai-iparági klaszterek (IT, faipar/erdőgazdálkodás)
- Litvánia, Románia: a klaszterképzés az innováció- és az iparpolitika része
- **Összkep: spontán klaszteresedés helyett állami kezdeményezések, de a magánszektor nem nagyon követi ezeket a nagyrészt Brüsszel által inspirált koncepciókat**

Innovációs teljesítmény (2014)

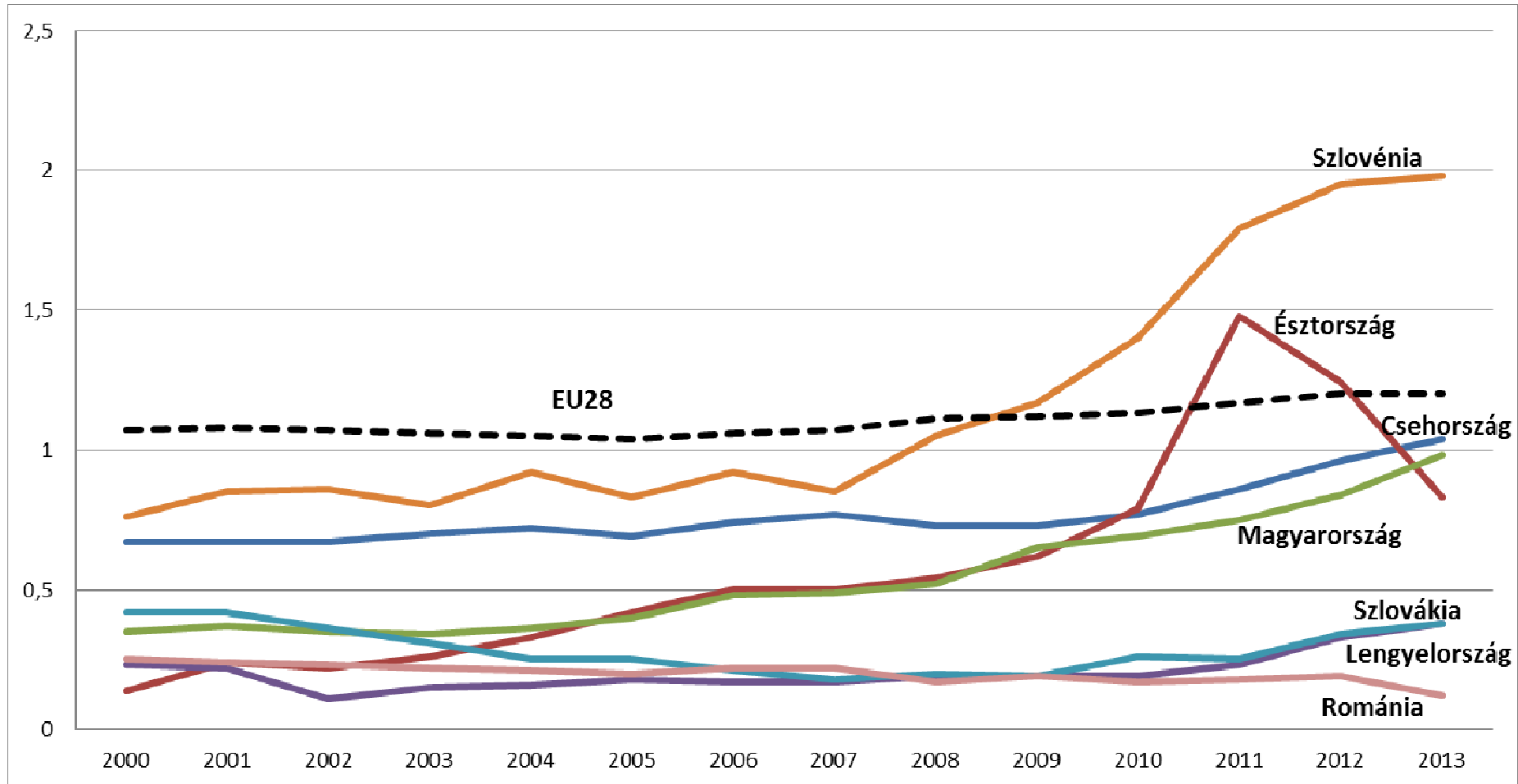
Forrás: Innovation Union Scoreboard, 2015

GERD a GDP százalékában (2000-2013, %)

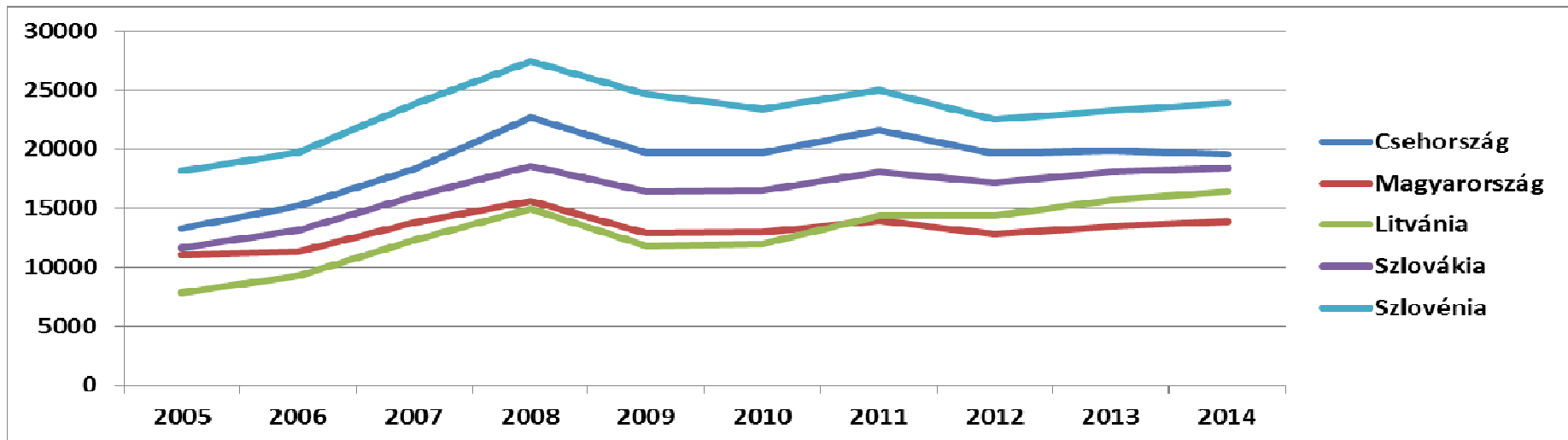
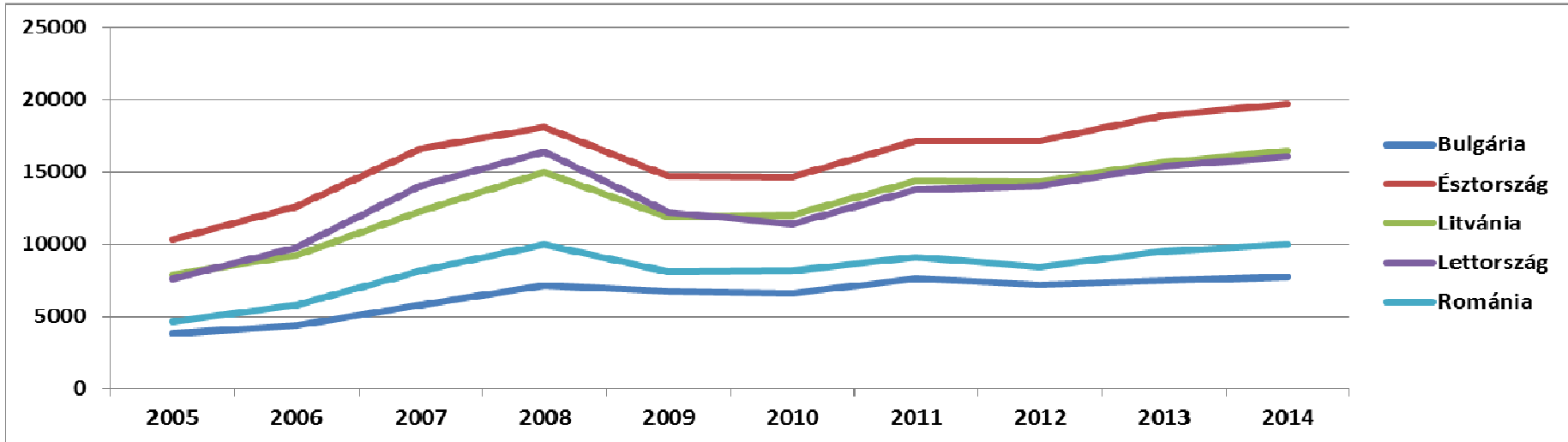
Forrás: OECD MSTI, 2015.

BERD a GDP százalékában (2000-2013, %)

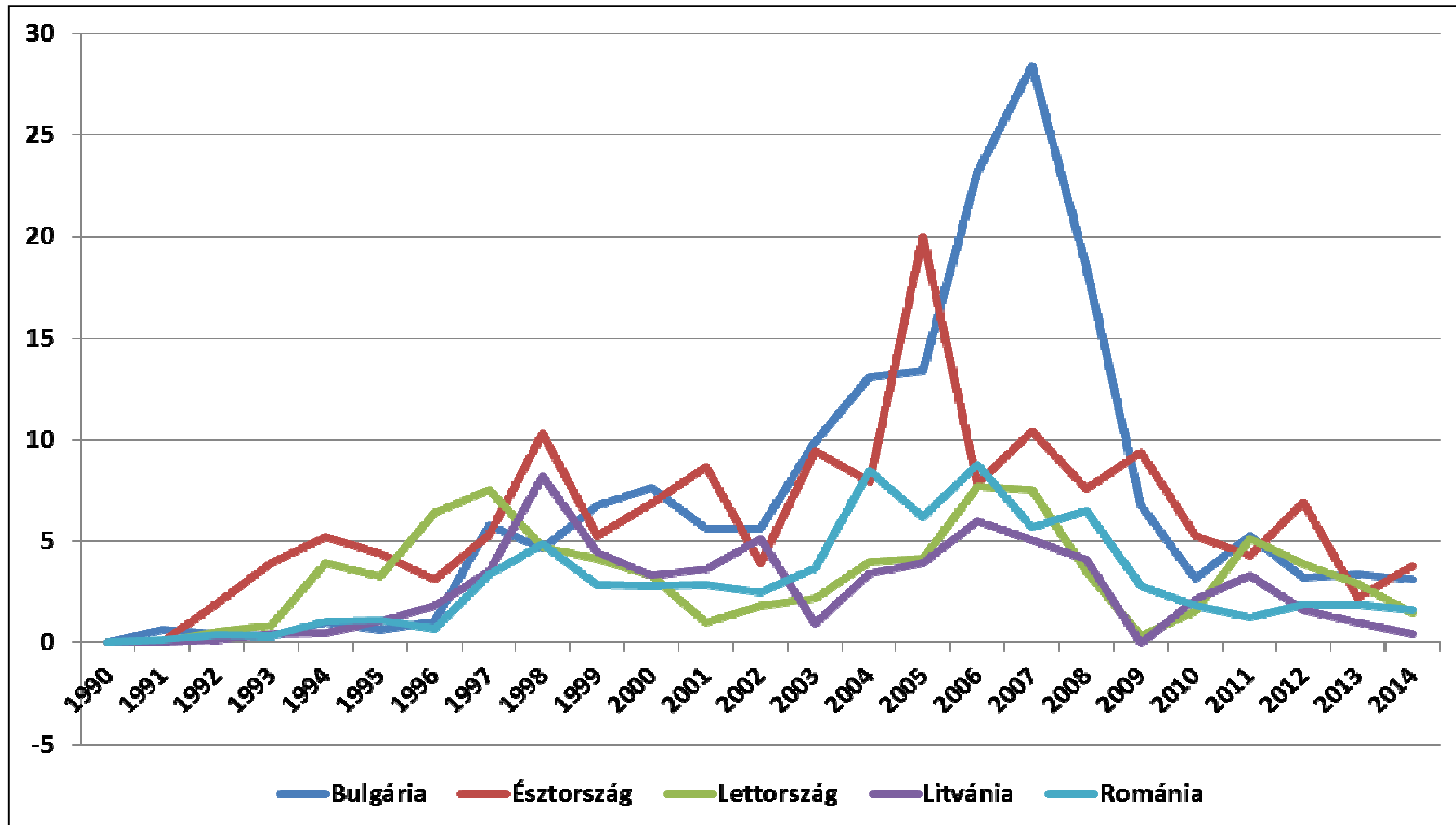
Forrás: OECD MSTI, 2015.

GDP per fő (2005-2012, USD)

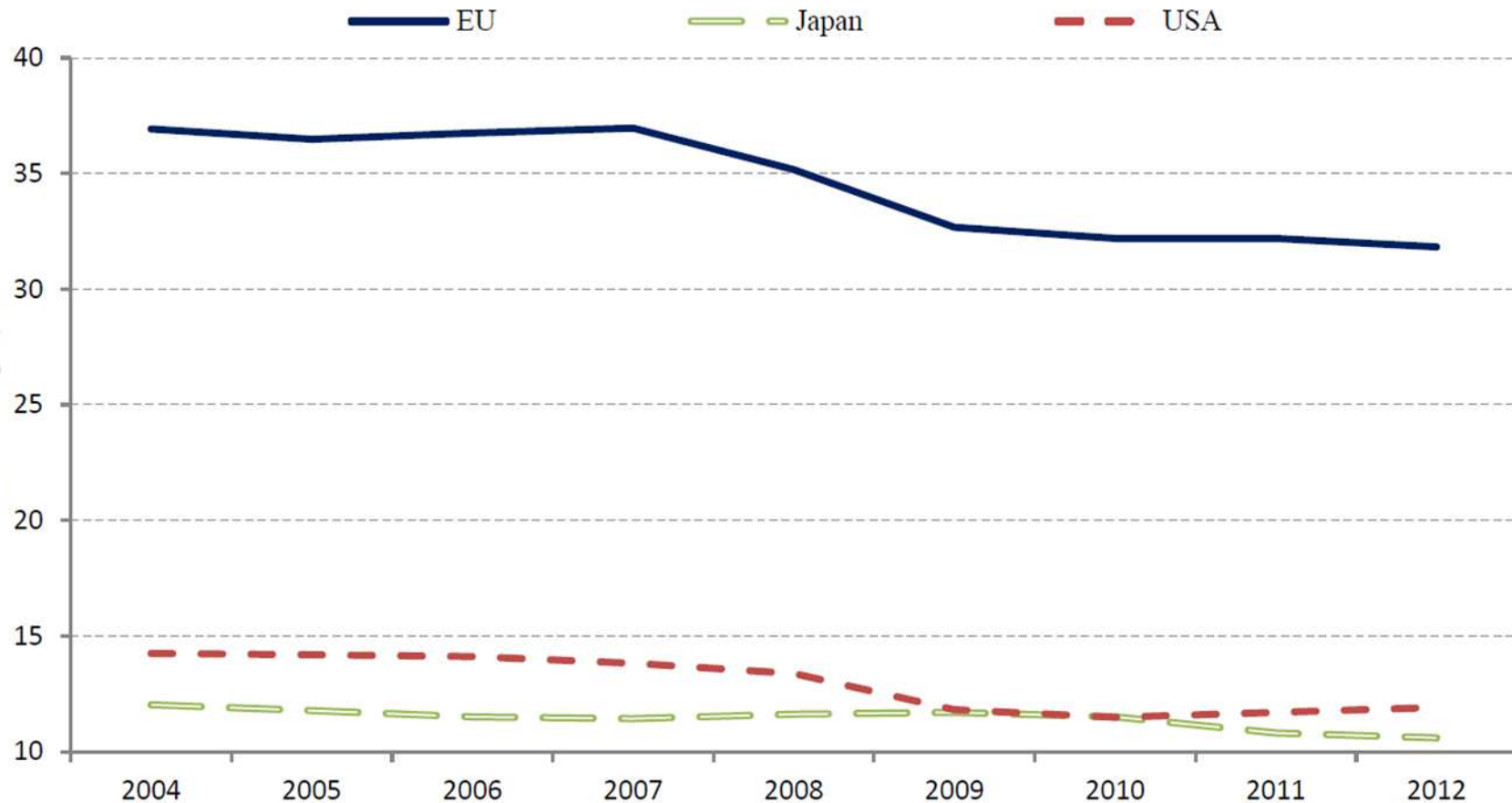
Forrás: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>

FDI beáramlás (1990-2014, flow, a GDP százalékában)

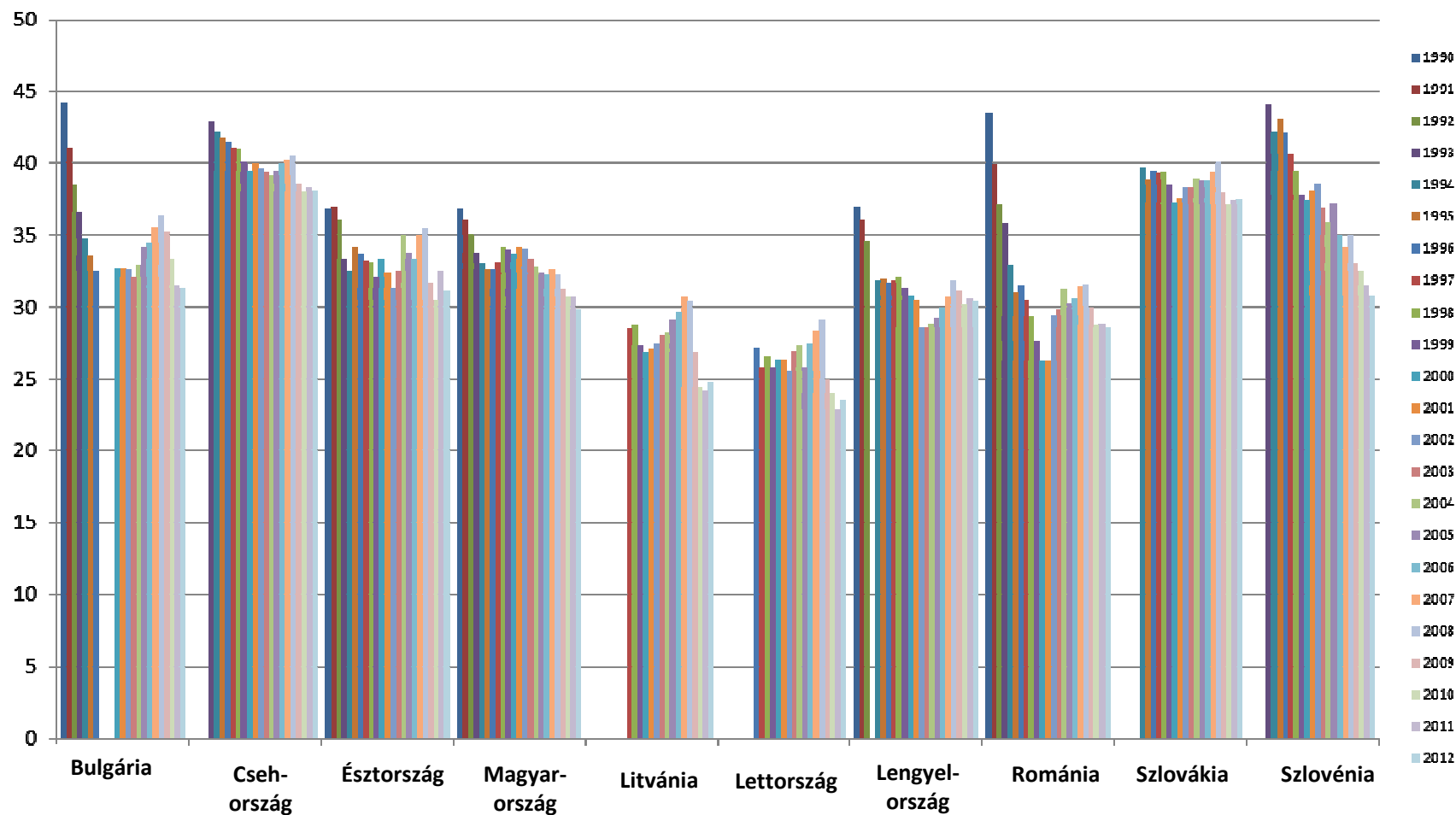
Forrás: UNCTADSTAT, 2014

A feldolgozóiparban foglalkoztatottak számának alakulása (2004-2012, millió fő)

Forrás: *Industrial Performance Scoreboard and Member States' Competitiveness Performance and Implementation of EU Industrial Policy*, 2013

Az iparban foglalkoztatottak száma (az összes foglalkoztatott százalékában)

Forrás: <http://data.worldbank.org/indicator/SL.IND.EMPL..ZS>

19 *Megújuló iparpolitika az Európai Unió új tagállamaiban*, Budapest, 2015. november 24.

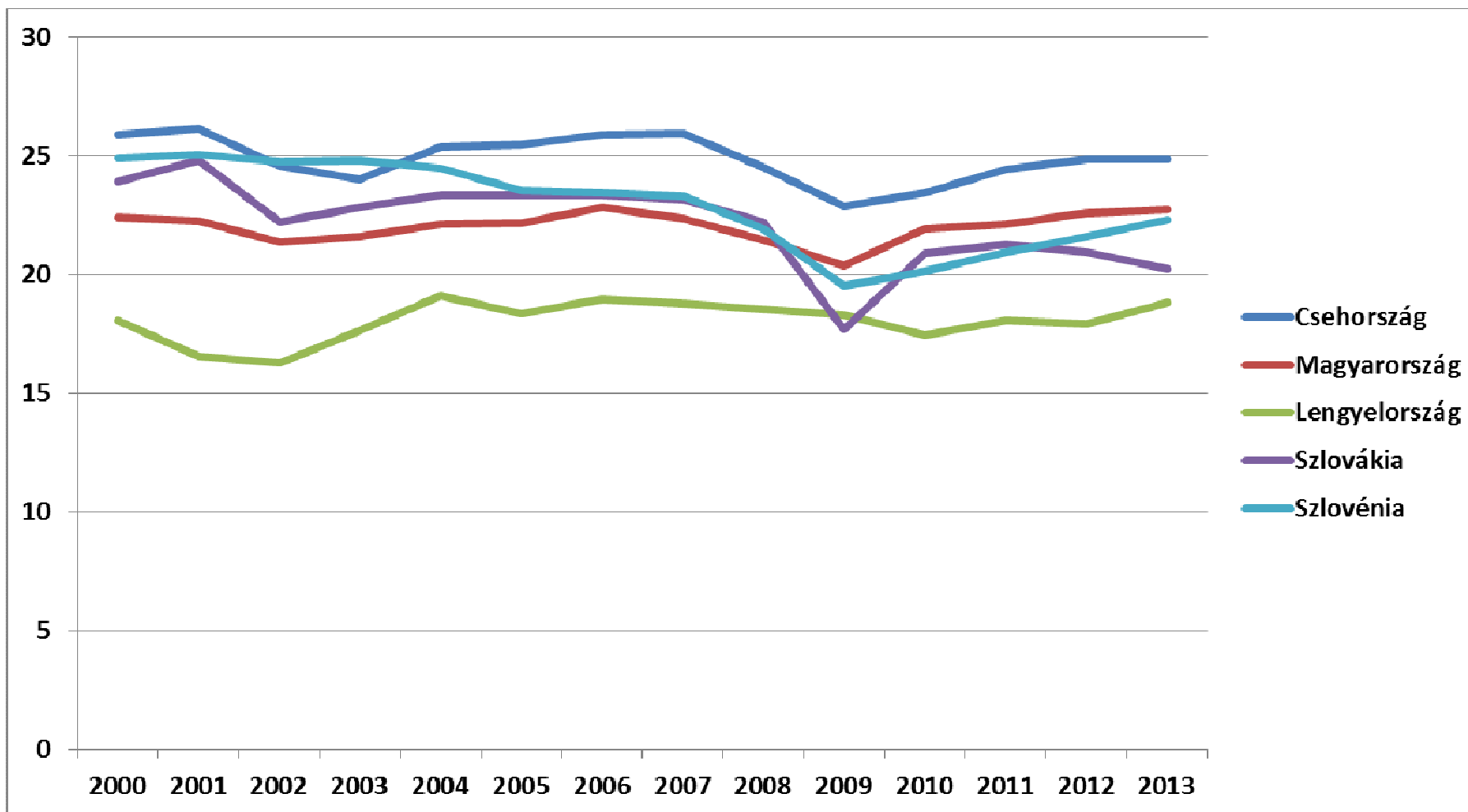

Feldolgozóipar és IP I. (HU, PL, CZ, SK, SL)

- Igen versenyképes ipari kapacitások „szigetei”: CZ, HU, PL, SL, SK, főleg az autóiparban, a gyógyszeriparban és az elektronikai iparban
 - Telephelyi előnyök – szoros kapcsolatok a német és az osztrák iparral
- SK, CZ, PL és SL ipara 2011-ben az EU-25 átlagánál jobban járult hozzá a GDP-hez (SK: 25.9%, CZ: 24.3%, PL: 18%; SL:20.3% - EU-25 átlag 15.5%).
 - HU**: még mindig magas az alacsony szakképzettséget igénylő iparágak súlya;
 - a high-tech szektorokra való specializáció látványos, de regionálisan erősen koncentrált, és erősen ciklusfüggő – a magyar iparpolitika nem reagált rugalmasan a válságra
 - PL**: nem szorították vissza a SITC 0- és 1-es iparágakat (alacsony árrugalmasságú fogyasztási cikkek), s ezekben sok kapacitást vettek át például Magyarországtól
 - Lengyelországban is csökkent viszont a textil-, ruházati és bőripari specializáció
 - A lengyel ipar regionális kiegyenlítődsét gátolják az országméret miatti nagy infrastrukturális fejlesztési igények
 - SK**: regionális egyenlőtlenségek és ugyancsak infrastrukturális problémák
 - Id. autóval Kassáról Pozsonyba!
 - CZ**: a hálózati iparágak még nem eléggé versenyképesek; túl magas az export vállalati koncentrációja (pl. Škoda Auto; Škoda vasútijármű- és gépgyártás [más cégcsoport])
 - SL**: a KMT csekély jelenléte (a privatizáció elhúzódott, kevés vonzó vállalat, egy részük nem is az iparban [pl. Koper])
- A hadiipar konverziója

Feldolgozóipari hozzáadott érték (2000-2013, a GDP százalékában)

Forrás: <http://data.worldbank.org/indicator/NV.IND.MANF.ZS>

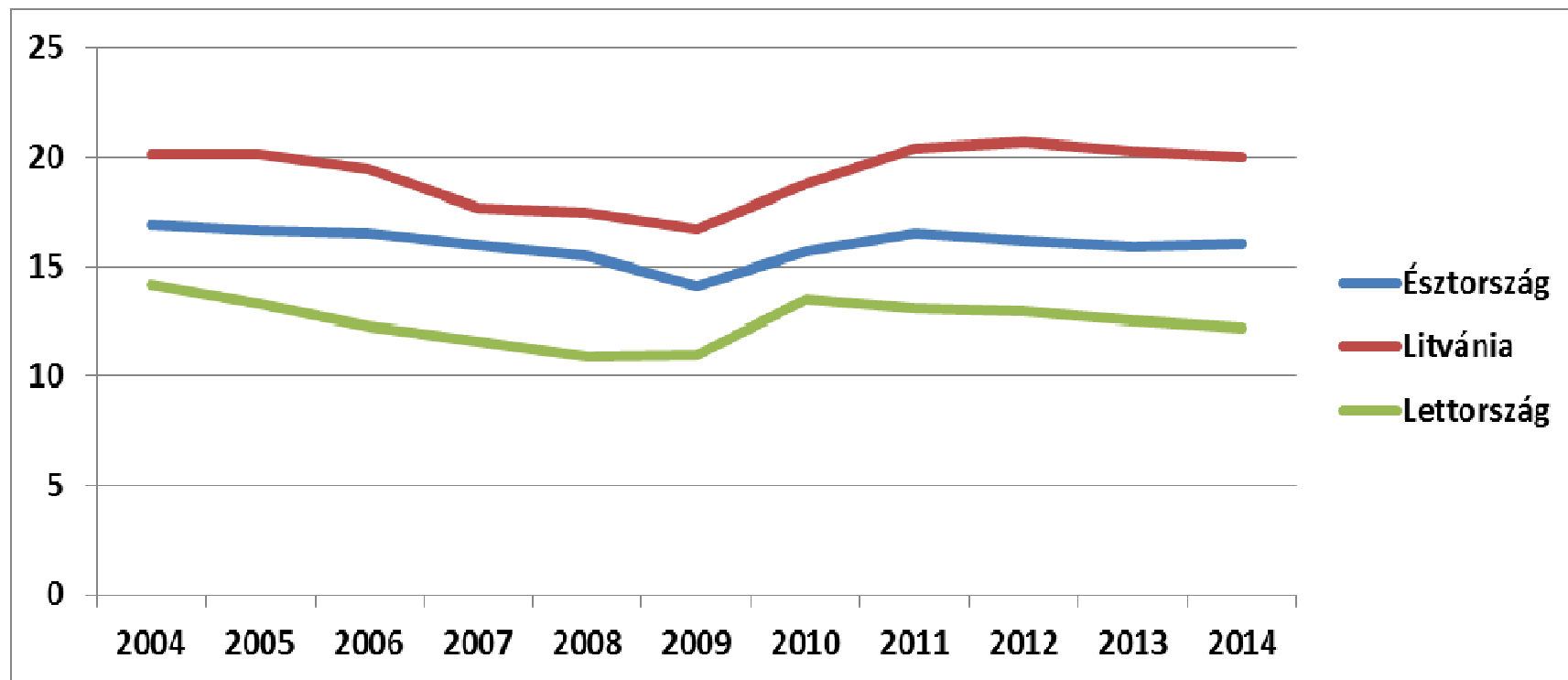
Feldolgozóipar és IP II. (LV, LT, EE)

- A balti államok: gyors felzárkózás a feldolgozóiparban is, de a mezőgazdaság és a terciér szektor is dinamikusan korszerűsödik
- **LV:** feltűnő az iparpolitika modernizációs szerepe (egyfajta „skandináv” modell):
 - tudásigényes iparágak fejlesztése és szoros együttműködés a környezetpolitikával (iparilag elhanyagolt terület a Szovjetunióban)
- **LT:** hagyományos iparágak (élelmiszer, ital, vegyipar) mellett „áttörést szolgáló” szektorok:
 - biotechnológia, lézerberendezések, ICT, elektronika, optikai eszközök (ld.: bizonyos szovjet gyökerek szerepe, pl. hadiipar)
- **EE:** a régió „sikertörténete” az iparban is:
 - inkább implicit iparpolitika (a szovjet korszakban kevés nehézipar települt ide)
 - elektronikai ipar, fémfeldolgozás, autóalkatrészek, elektromos és általános gépek

- Felzárkózó ipari országok: jelentős részben „barnamezős” iparosítás
- RO: még mindig erős a munkaerő-igényes és a tőke/energiaigényes specializáció
- A román IP a cseh modell bizonyos elemeit mutatja
- Egyes FDI-alapú „nagyprojektek” (pl. a Renault/Dacia fejlesztés, vagy az Arad és Temesvár vidéki könnyűipari „klaszter”) kiemelkedő sikere erősen befolyásolja a román IP nemzetközi megítélését
- BG: az „alacsony technológiai szintű szektorok csapdája”
- Minden lényeges iparfejlődési mutató szerint alaposan elmarad az EU többi országától

Feldolgozóipari hozzáadott érték (2004-2014, a GDP százalékában)

Forrás: <http://data.worldbank.org/indicator/NV.IND.MANF.ZS>

Következtetések I.

- Az EU-nak olyan nyíltan vállalt közös IP koncepcióra van szüksége, amely nem elsősorban a szakmai előítéletek elosztatásával foglalkozik, és bátran vállalja az ipar növekedési szerepének a világos újrafogalmazását
 - Alapkövetelmény a fenntarthatóság, az innovációk támogatása és az EU-szintű versenyképesség növelése
- Tisztázni kell az iparfejlődés ciklikus jellegének mértékét és jellegét, illetve a feldolgozóipar válságokra legérzékenyebb elemeinek szakpolitikai kezelését
- A fentieket külön érdemes kidolgozni a KKE-országokra is, mert ott még mindig nem teljesen világosak a felzárkózás iparfejlődési feltételei

Következtetések II.

- Az IP-gondolkodás 3 fontos új eleme:
 - versenyképesség-alapú szemlélet,
 - a munkahelyteremtés is a siker fokmérője,
 - a természeti erőforrások sokkal óvatosabb, a jövő felelősségteljes mérlegelésén alapuló felhasználása.
- Az IP korábbi rangjának visszanyerése egy olyan szakmai környezetben, amely egyelőre nem kedvez a mezo-szintű gazdaságstratégiai gondolkodásnak
- Mérlegelni kell: hasznos-e, hogy az iparpolitika felértékelődése magával hozhatja korábbi IP-elemek és eszközök visszakerülését?
 - A makroökonómiai keretfeltételek ugyanis sokkal kedvezőtlenebbek

WELFARE, WEALTH AND WORK – A NEW GROWTH PATH FOR EUROPE

A European research consortium is working on the analytical foundations for a new socio-ecological growth model

KÖSZÖNJÜK A MEGTISZTELŐ FIGYELMET!

Ádám Török, Gyöngyi Csuka, Bernadett Kovács, Anita Veres: The „resurrection” of industrial policy in the European Union and its impact on industrial policy in the New Member Countries

A tanulmány elérhető:

http://www.foreurope.eu/fileadmin/documents/pdf/Workingpapers/WWWforEurope_WPS_no026_MS69.pdf

